

Scientific Journal

VIRTUS

#33, April, 2019
published since 2014

2019

ISSN 2410-4388 (Print)
ISSN 2415-3133 (Online)

Scientific Journal *Virtus*
Issue # 33, April, 2019
Published since 2014

*Recommended for publication by the Academic Council of Luhansk
Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education
(the proceedings No.2 April 23, 2019)*

Founder: Scientific public organization
"Sobornist" (Ukraine).

Publisher: Center of Modern Pedagogy "Learning
Without Borders" (Canada).

Partners:

- + Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine);
- + Lugansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine);
- + Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine);
- + SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);
- + Consortium for Enhancement of Ukrainian Management Education (Ukraine);
- + Pomeranian Academy in Slupsk (Poland);
- + Baku Islamic University (Azerbaijan);
- + University of the town of Nish (Serbia);
- + Zielonogorski University (Poland);
- + Center of Modern Pedagogy "Learning Without Borders" (Canada).

*Virtus: Scientific Journal / Editor-in-
Chief M.A. Zhurba - April # 33,
2019. - 211 p.*

Editor-in-Chief:

Zhurba M.A., Ph.D., professor, Head of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Deputy Editor-in-Chief:

Kuzmichenko I.O., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Humanities of SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);

Talishinski E.B., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Public Disciplines of the Baku Islamic University (Azerbaijan);

Starichenko E.V., Head of Analytical Department of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Mainhandling Editor:

Kravchenko Yu.V., Manager on international cooperation of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Journal Indexing:

✓ **Google Scholar** is a freely accessible web search engine that indexes the full text or metadata of scholarly literature across an array of publishing formats and disciplines. The Google Scholar index includes most peer-reviewed online academic journals and books, conference papers, theses and dissertations, preprints, abstracts, technical reports, and other scholarly literature, including court opinions and patents. Google Scholar's database contains roughly 389 million documents including articles, citations and patents making it the world's largest academic search engine.

✓ **Scientific Indexing Services (SIS) (USA)** is academic database which provides evaluation of prestigiousness of journals. The evaluation is carried out by considering the factors like paper originality, citation, editorial quality, and regularity & international presence.

✓ **Citefactor (USA)** is a service that provides access to quality controlled Open Access Journals. The Directory indexing of journal aims to be comprehensive and cover all open access scientific and scholarly journals that use an appropriate quality control system, and it will not be limited to particular languages or subject areas.

✓ **ResearchBib** is open access with high standard indexing database for researchers and publishers. Research Bible may freely index journals, research papers, call for papers, research position.

✓ **Scientific Journal Impact Factor (SJIFactor)** is an international, recognized platform for promoting scientific achievements, as well as supporting publishers and scientific communities interested in state-of-the art research activities in innovation and applied science areas.

✓ **Directory of Research Journal Indexing (DRJI)** is to increase the visibility and ease of use of open access scientific and scholarly journals thereby promoting their increased usage and impact. DRJI supply champion has access to global-renowned content in all discipline areas including magazine and journal articles. DRJI advocate, educate, and provide the central resource for indexing.

✓ **International Innovative Journal Impact Factor (IIJIF)** – academic database was organized with the aim of creating an open platform for scientific research around the world. IIJIF provides the necessary communication of scholars, editors, publishers and conference organizers, through its exclusive services: provides indexing of scientific journals (calculates the impact factor), forms a list of national/international conferences and journals.

**Certificate of Mass Media Registration:
KB № 21060-10860P from 24.11.2014 p.**

Journal Editorial Staff Contact Information.
e-mail: virtustoday@gmail.com
website: <http://virtus.conference-ukraine.com.ua>

© Authors of the Articles, 2019.

© Scientific Journal «Virtus», 2019.

ЗМІСТ

ФІЛОСОФІЯ

Гололобова К.О.
АЛЬ-КІНДІ: У ВИТОКІВ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ
НА СЕРЕДНЬОМУ СХОДІ12

Кияк С.Р.
РОЛЬ ЖІНКИ В ЖИТТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
В БАЧЕННІ ІВАНА КУЗИЧА-БЕРЕЗОВСЬКОГО
(1903–1985) ТА ЕДІТ ШТАЙН (1891–1942).....16

Кокобили Александр
ПОДХОД ДЖОНА ВИТТЕ К РЕФОРМАЦИИ
ПРАВ И РЕЛИГИИ.....20

Мартиненко Ю.С.
СУГОЛОСНІСТЬ КОНЦЕПЦІЇ ВИДАВНИЦТВА
«УКРАЇНСЬКЕ НАРОДОЗНАВСТВО»
СВІТОВИМ ТРЕНДАМ25

Марціновська Д.С.
КРЕДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РЕЛІГІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ.....29

ПСИХОЛОГІЯ

Коса Н.С.
АКТИВАЦІЯ РЕСУРСІВ ПОДОЛАННЯ
ДЕПРЕСІЇ ШЛЯХОМ СПІЛЬНОГО СТВОРЕННЯ
ТЕРАПЕВТИЧНОЇ КАЗКИ: ДОСВІД
ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ33

Чухраева А.В.
УСЛОВИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ
И ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ПОЛИЦЕЙСКОГО – ФАКТОР ЗДОРОВЬЯ.....37

ПЕДАГОГІКА

Аниськійна С.А.
УЧЕННЯ ПРО НАЙВИЩЕ ДОБРО У ПРАЦІ
І. КАНТА «КРИТИКА ПРАКТИЧНОГО РОЗУМУ»41

Бакатанова В.Б.
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ
МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ
ПЕДАГОГІЧНИМ ДИСЦИПЛІНАМ55

Бакатанова В.Б., Потьомкіна К.Г.
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ58

Берека В.Є.
КОМПЕТЕНІСНИЙ ПІДХІД У СИСТЕМІ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ.....62

Білоусов А.В.
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ
ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО ВИКОРИСТАННЯ
ДИСТАНЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ64

Білявська Т.М.
ПИТАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ
ШКОЛИ В СУЧАСНІЙ ОСВІТНІЙ СИСТЕМІ67

Варнавська І.В.
МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ
ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ Й ОПОДАТКУВАННЯ
ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ70

Вялих І.Ю.
ЗАСТОСУВАННЯ МНЕМОТЕХНІЧНИХ
ПРИЙОМІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ЛЕКСИКИ
НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.....73

Гром О.А.
ПРОБЛЕМА ВІДСУТНОСТІ РОЗМОВНОЇ
ПРАКТИКИ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ СЕРЕД СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ77

Дячок Н.В.
МОБІЛЬНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК
НЕОБХІДНІСТЬ В ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ.....80

Жеманова О.А.
ВПЛИВ ВЗАЄМОВІДНОСИН ВИКЛАДАЧА
І СТУДЕНТІВ НА ЯКІСТЬ НАВЧАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУ В СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ
ВИЩОЇ ОСВІТИ84

Журкіна С.В.
ГЕНЕЗА РОЗВИТКУ ТЬЮТОРСЬКОЇ
СИСТЕМИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ.....88

Зеленін Г.І.
КОМУНІКАТИВНО-МОВНІ БАР'ЄРИ
У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКІЙ
МОВІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ВНЗ
ТА ШЛЯХИ ЇХ УСУНЕННЯ90

Іваненко В.В.
МЕТОДИ ЕФЕКТИВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
В НЕМОВНОМУ ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ94

Крамаренко Т.В.
СУЧАСНІ ІНТЕРАКТИВНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ
У ВИЩІЙ ШКОЛІ96

УДК 373.3/5.091.12.011.3-051:811.111(07)

Дячок Н.В.,

викладач кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка,
ORCID id 0000-0003-1355-6801, n.diachok@kubg.edu.ua

Україна, м. Київ

МОБІЛЬНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК НЕОБХІДНІСТЬ В ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

У даній статті розглянуто проблему формування мобільності у майбутніх учителів іноземних мов під час здобуття ними фахової освіти. Проаналізовано та узагальнено результати останніх досліджень і публікацій з досліджуваного явища. Метою даної статті є охарактеризувати роль професійної мобільності у фаховій підготовці вчителів іноземних мов. На основі узагальнення інформації автором виокремлено компоненти професійної мобільності, такі як: особистісний, діяльнісний, когнітивний та комунікаційний. Враховуючи структуру досліджуваного явища було виділено критерії для діагностування компонентів: спонукальний, процесуальний та когнітивно-комунікаційний. Представлено результати експериментального дослідження на основі проведеного анкетування та статистичної обробки даних. Зроблено висновок, професійна мобільність є необхідною якістю майбутнього вчителя іноземної мови, яка формується у процесі ним фахової освіти.

Ключові слова: мобільність, професійна мобільність, горизонтальна мобільність, вертикальна мобільність, фахова освіта.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Сьогодні людина живе і діє в рухливому середовищі, яке визначає рівень непередбачуваного напрямку змін. Відповідно в таких умов майбутній учитель іноземних мов, повинен володіти рядом якостей, які виступають на перший план: креативність мислення і швидкість прийняття рішень, здібність до постійного самонавчання й уміння адаптуватися до нових умов як професійних, так і соціальних, уміння відстежувати і правильно оцінювати стан своєї діяльності та навколишнього простору (сформована рефлексія). Належний рівень адаптивності при професійній діяльності у швидкозмінному середовищі характеризує професійно мобільного майбутнього вчителя іноземних мов, тобто фахівця, який здатний вирішувати різноманітні проблеми без особистісно-наукового дискомфорту.

Сучасний соціум розглядає фахову освіту як умову економічного зросту. Здатність суспільства створювати щось нове, адаптувати себе і до всіх і навпаки, перетворювати знання у джерело прибутку (за теорією «людського капіталу») та вміння використовувати все це має величезний вплив для підвищення якості життя громадян України. Відповідно до нашого дослідження економічний ріст вимірюється збільшенням об'єму якісних знань.

Професійна мобільність фахівців різного профілю стала предметом міждисциплінарного дослідження вчених ще у 70 – х роках ХХ століття, зокрема, у соціології: Т. Заславська, С. Ліпсет, П. Сорокін та ін.; економіці: П. Блау, Н. Ничкало, О. Симончук, О. Філатов, Д. Чернилевський; психології: І. Мартинюк, Л. Мітіна, В. Осовський; педагогії: Н. Коваліско, Б. Лихачов, П. Новиков, Л. Пономарьов та інші.

У сучасних умовах реформування вищої освіти, активно вивчають розвиток професійної мобільності В. Андрущенко, Т. Голубенко, Т. Гордєєв, В. Гринько, Н. Грицькова, Ю. Гурув, Є. Іванченко, Б. Ігошев, О. Кіпіна, Ю. Клименко, Н. Кожемякіна, Н. Мерзлякова, Л. Меркулова, Е. Нікітіна, Л. Пілецька, Р. Пріма, Н. Сидорова, С. Сисоєва, Л. Сушенцева, І. Хомюк,

Л. Хоружа, І. Шпекторенко, Н. Чернуха, В. Юрченко, О. Яненко, вивчала О. Безпалько.

Різні аспекти професійної підготовки учителів іноземної мови в Україні розкриваються в працях таких науковців як А. Береснев, М. Князьян, О. Місечко, О. Русанова, Н. Сура, В. Хмельковська, О. Шмирко та інші. Підготовка вчителя іноземної мови у різних країнах світу є предметом дослідження ряду вчених: у Великій Британії – В. Базуріна, Т. Гарбуза, І. Козаченко; у Франції – О. Голотюк; у Німеччині – В. Базова; у Польщі – С. Деркач, у Мексиці – О. Жижко та ін.

Аналізуючи думки науковців, можемо зробити узагальнення, що професійна мобільність розглядається як процес зміни професійної позиції, обумовленою зміною місця роботи або професії. За такого підходу у розумінні поняття «професійна мобільність» можемо розрізнити об'єктивний, суб'єктивний і характерологічний аспекти у дослідженні даного феномену.

Система освіти України має на меті підготовку висококваліфікованого вчителя іноземної мови, який готовий до постійного здійснення розвитку професійно-педагогічних якостей. Але Україна в процесі впровадження реформаційних змін в освіту ще не вирішила ряду педагогічних проблем, які значно впливають на систему підготовки вчителів-філологів у закладі вищої освіти, таких як: мотивація як до педагогічної діяльності, так і саморозвитку, посилення міждисциплінарності між фаховим та загальним знанням застосування новітніх технологій в освітньому процесі, реалізація нових програм фахової підготовки тощо.

Підвищення якості системи фахово-педагогічної підготовки зумовлює використання новітніх форм, методів і засобів навчання майбутніх фахівців. Недолік української системи підготовки педагогічних кадрів полягає у відсутності гнучкості освітньої системи, здатності до швидкої адаптації шляхом перекваліфікації або зміни спеціалізації. Поряд з постійним підвищенням вимог до професійної компетенції вчителя іноземної мови, в цілому популярність педагогічних професій

знижується. Відповідно до проведеного нами експериментального дослідження, зниження рівня популярності професії вчителя іноземної мови пов'язано з надзвичайно низькою оплатою праці молодого вчителя, це, в свою чергу, характеризує загальну тенденцію суспільства до нівелювання морально-моральних цінностей і засад. Не дивлячись на це, кожній людині необхідне усвідомлення власного місця в цьому житті, розуміння того, що праця, яка виконується ними, є необхідним і приносить незаперечно користь суспільству.

Метою даної статті є охарактеризувати роль професійної мобільності у фаховій підготовці вчителів іноземних мов.

Виклад основного матеріалу. Незаперечно важливою є потреба у формуванні готовності до професійної мобільності саме у майбутніх учителів іноземних мов в освітньому середовищі університету, оскільки у сучасних умовах важливо не лише володіти певним рівнем мови, а й вивчати іноземну мову за професійним спрямуванням, бути мобільним як у професійній діяльності, так і у житті.

Соціологічна точка зору пропонує розглядати процес мобільності з двох ракурсів: горизонтального і вертикального [3, 4].

Прояв горизонтального переміщення для вчителів іноземних мов буде розглядатися як змінами одного статусу на інший, який обов'язково має бути приблизно еквівалентним попередньому. Наприклад, вчитель іноземної мови працювавши тривалий час вирішує змінити педагогічну діяльність та зайнятися перекладацькою діяльністю. Даний вин зміни діяльності не повинен відзначитися на заробітній платі фахівця. Саме тоді, даний перехід буде вважатися соціальним переміщенням, який був активізованим горизонтальною мобільністю.

Вертикальне переміщення вчителя іноземної мови буде спостерігатися як підвищення на роботі, здобуття наукового ступеня або вченого звання. Наприклад, вчитель іноземної мови працювавши тривалий час у школі вирішує продовжити свою освіту через написання дисертації. Успішний захист якої надає вчителю іноземної мови науковий ступінь та підвищення на роботі, що впливає на заробітну плату фахівця. Дане переміщення завдяки вертикальній мобільності є найбільш важливим процесом у розвитку суспільства. Зазначені переміщення особистостей завжди будуть цікавити вчених.

Варто наголосити, що професійна мобільність так само, як і соціальна мобільність, має не тільки позитивні переміщення, а й негативні. Під негативним переміщенням професійної мобільності маємо на увазі професійну деградацію [2]. Дане професійне переміщення є вкрай важливим так, як його наявність зупиняє розвиток суспільства і країни загалом.

У даному дослідженні було зазначено, що розглядати професійну мобільність варто враховуючи три аспекти, такі як: *об'єктивний* (процес зміни професії), *суб'єктивний* (зміна трудової позиції на основі індивідуальних характеристик та мотивації) і *характерологічний аспекти* (розглядає професійну мобільність як сформовану властивість особистості) [1].

Розглядаючи дані аспекти у розумінні поняття «професійна мобільність» слід виокремити деякі компоненти

професійної мобільності, такі як особистісний, який буде відображений у суб'єктивному аспекті; діяльнісний компонент професійної мобільності буде реалізовуватися через у характерологічний аспект; когнітивний та комунікаційний компоненти професійної мобільності майбутніх учителів іноземних мов будуть сприйматися через об'єктивний аспект.

Прослідкувати процес формування професійної мобільності майбутніх учителів іноземних мов відповідно до певних аспектів досліджуваної проблеми слід через мотиваційну складову [5] досліджуваного процесу, що стимулює професійну мобільність через процес появи як нових вимог до професій, так і самих професій. Саме даний процес зумовлює потребу у зміні кваліфікації фахівців на ринку праці.

Зауважимо, однією з особливостей сформованої професійної мобільності вчителя іноземної мови разом з його професійною адаптацією є побудова успішної професійної кар'єри, адже вчитель-філолог потенційно схильний до мобільної поведінки тому, що він орієнтований на кар'єру. Саме вчителі іноземних мов одні з перших під впливом руйнуючої професійної культури засвоюють нову культуру, що і сприяє формуванню професійної мобільності належного рівня.

Проте розуміння професійної мобільності вчителя іноземної мови не можемо зводити до зміни посад, перекваліфікації, формального набуття професійного статусу. В процесі емпіричного аналізу доцільно аналізувати зміни в особистісній структурі в процесі кар'єрних переміщень. Саме тому вважаємо за необхідне дати визначення поняттю «*професійна мобільність вчителя іноземної мови*» – це особистісна якість, що формується у студентів в процесі занурення в освітнє середовище університету, яка характеризує здатність майбутнього фахівця ефективно застосовувати отримані знання для саморозвитку під час будь-якої діяльності, здатність змінювати себе та оточуючих шляхом комунікації на професійному і громадянському рівнях, здатність і готовність фахівця адаптуватися та швидко реагувати на зміни в соціумі шляхом перекваліфікації або зміни спеціалізації.

Метою нашого експериментального дослідження стало визначення реального стану сформованості професійної мобільності майбутніх учителів іноземних мов в освітньому середовищі університету.

Для досягнення означених завдань було проведено анкетування студентів I–IV курсів Київського університету імені Бориса Грінченка (184 особи), Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини (288 осіб), Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (250 осіб).

Діагностику рівнів професійної мобільності серед студентів було здійснено на основі виділених нами критеріїв для діагностики її компонентів: спонукального, процесуального та когнітивно-комунікаційного. Даний зріз був проведений за допомогою методу анкетування та вирішення практичних завдань. Нами були застосовані методики та тестування, такі як: методика виміру мотивації А. Меграбяна; анкетування № 1 і № 2 (розроблено автором); тест «Готовність до саморозвитку»; методика Р. Амтхауер; дослідження комунікативних та

організаторських схильностей (КОЗ); шкала професійної мобільності (В. Тепер) в українській адаптації; тест «Чи вмієте Ви слухати?» (Н. Панкратова); тест на виявлення загального рівня комунікабельності (методика В. Ряховського); тест А. Ассінгера (оцінювання агресивності у стосунках); методика Р. Амтхауер; анкетування № 1 і № 2 (розроблено автором); завдання до контрольних робіт (розроблені автором); Самооцінка й експертна оцінка; методика «Рефлексія на саморозвиток» (тест Л. Бережнова).

Загальна кількість студентів, які брали участь в опитуванні, склала 642 студенти. Отримані результати дали змогу сформулювати попередні узагальнення. Нами було з'ясовано, що студенти позитивно ставляться до процесу формування професійної мобільності, але розуміють його по-різному (переміщення, подорожування тощо): 58% опитаних отримали очікуваний результат від поїздки, 32% хотіли б продовжити навчання за кордоном; у 10% триває спілкування з іноземними друзями та вдосконалюється знання іноземних мов.

Відмітимо, що під час діагностування показника професійної мобільності майбутніх учителів іноземних мов як «інформативність» було отримано досить цікаві факти. Визначення студентів: «переміщення студентів, викладачів на певний академічний період для освоєння освітньої програми», «здатність вступати в комунікативні відносини», «знання іноземних мов», «відсутність психологічного та мовного бар'єру», «компетентність, комунікабельність», становить лише 39,7%, що в свою чергу показує нам певну обізнаність студентів із окремими ознаками професійної мобільності, але й підтверджує відсутність у вчителів іноземних мов системного уявлення про необхідність професійної мобільності для майбутньої діяльності.

Під час визначення значення професійної мобільності вчителів іноземних мов серед запропонованих варіантів відповідей (для підвищення заробітної плати, для покращення умов життя, для професійного розвитку, для особистісного розвитку, всі вище зазначені варіанти, ваш варіант відповіді) респонденти обирали, на їхню думку, найважливіші.

За результатами вибору рангові позиції були розподілені наступним чином: для підвищення заробітної плати – 48,9%, для покращення умов життя – 8,7%, для професійного розвитку – 12%, для особистісного розвитку – 4,2%, всі вище зазначені варіанти – 20%, ваш варіант відповіді – 6,2%. Результати опитування представлені на Рис. 1.

Рис. 1. Значення професійної мобільності для вчителя іноземної мови.

Рисунок розроблено автором

Щодо виявлення значення професійної мобільності у діяльності вчителя іноземної мови, запропоновані варіанти були ранжовані так: погодилися з думкою – 32,8%, заперечили цю думку – 67,2%. Результати опитування представлені на Рис. 2.

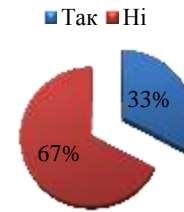

Рис. 2. Значення професійної мобільності для діяльності вчителя іноземної мови

Рисунок розроблено автором

Результати експериментального дослідження були розподілені наступним чином: за спонукальним критерієм ми отримали наступні дані: середній рівень професійної мобільності майбутніх учителів іноземних мов склав 26,92%, низький рівень сформованої професійної мобільності у склав 53,37%; високий рівень було про діагностовано у 23,8%; за процесуальним критерієм на високому рівні виявлено 4,7% студентів, на середньому – 30,5%, на низькому – 64,8%; за когнітивно-комунікаційним критерієм високий рівень виявлено у 6,0% студентів, середній – 42,6%, низький – 51,4%.

Результатом експерименту, вважаємо отримані наступні дані: 5,30% студентів досягли високого рівня професійної мобільності (за спонукальним критерієм 23,8%, за процесуальним критерієм 4,6%, за когнітивно-комунікаційним критерієм 6%), 33,34% студентів було виявлено середній рівень професійної мобільності (за спонукальним критерієм 26,92%, за процесуальним критерієм 30,5%, за когнітивно-комунікаційним критерієм 42,6%). Низький рівень професійної мобільності виявлено у 56,52%, що становить більше за половину студентів.

Вважаємо за необхідне розрахувати коефіцієнт якості знань $K(\%) = (23,8 + 4,6 + 6 + 26,92 + 30,5 + 42,6) * 100 / 642 = 20,93\%$.

Отже, аналіз результатів анкетування дає змогу здійснити деякі попередні узагальнення:

1. природний дослідницький інтерес становили судження – респондентів щодо сутнісної характеристики понять «професійна мобільність» та «готовність до педагогічної діяльності»;

2. зміст досліджуваного феномену не надто зрозумілий студентам, – тому у них виникали сумніви щодо доцільності і бажання оволодіти професійною мобільністю, використовуючи ресурси освітнього середовища університету;

3. серед чинників, на думку респондентів, найбільше покращують – процес професійної мобільності адекватний рівень володіння мовою, високий рівень комунікативної культури, мотивація досягнення, спілкування, компетентність, психологічна готовність до спілкування з представниками іншої культури;

4. цілком очевидно видається тенденція активізації пошуку – студентами шляхів удосконалення освітнього середовища ЗВО задля більш результативного формування професійної мобільності у майбутніх учителів іноземних мов.

Аналізуючи отримані дані, можемо виокремити серед причин сформованого низького рівня професійної мобільності майбутніх учителів іноземних мов, такі як: відсутність успішної мотивації або наявність мотивації уникнення невдачі, низький рівень інформативної культури у майбутніх учителів іноземних мов, низький рівень комунікативної культури здебільшого, на громадянському рівні, відсутність міждисциплінарної методики фахового навчання та можливостей саморозвитку. Також низький рівень професійної мобільності майбутніх учителів іноземних мов, який ми можемо пояснити як надмірність навчальної інформації з відсутністю можливостей та вмінь у студентів міждисциплінарного поєднання, адже вся інформація в освітньому середовищі університету несе репродуктивний характер засвоєння, що стає причиною перевантаження студентів і зменшує інтерес до педагогічної діяльності.

Таким чином, у результаті даного дослідження узагальнюємо такі **висновки**: розроблені на основі структури професійної мобільності, – використані методи дослідження є адекватними, адитивними, інформативними щодо вивчення готовності студентів вищих навчальних закладів до професійної мобільності; отримані дані у ході діагностування віддзеркалюють реальний стан – досліджуваної проблеми у практиці сучасного закладу вищої освіти, що засвідчує необхідність і доцільність розроблення і реалізації педагогічних умов ефективних для формування професійної мобільності майбутніх учителів іноземних мов.

Професійна мобільність є безцінною якістю майбутнього вчителя іноземної мови, необхідною йому як для особистісного, так і для фахового зростання. Дана якість набуває найстрімкішого розвитку саме під час здобуття професійної освіти, а іноді, навіть, тільки розпочинає своє формування.

Література

1. Нікітіна Е.А. Педагогические условия формирования профессиональной мобильности будущего педагога: дис... канд. пед. наук; спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» Иркутск, 2007. 199 с.
2. Іщенко А.Ю. Глобальні тенденції і проблеми розвитку освіти: наслідки для України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1537/> (дата звернення: 09.03.2018).
3. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество / под общ. ред. А.Ю. Согомонова. М.: Политиздат, 1992. 543с.
4. Сорокин П.А. Социальная мобильность, ее формы и флуктуации / П. Сорокин. Социология: хрестоматия для вузов. М.: Академ. проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2002. С.449-479.
5. Сушенцева Л.Л. Професійна мобільність як сучасна педагогічна проблема [Електронний ресурс]. URL: <http://www.info-library.com.ua/libs/stattya/192-profesijna-mobilnist-jak-suchasna-pedagogichna-problema.htm> (дата звернення 18.02.2016)

References

1. Ні'к'ю'т'ю'на Е.А. Педагогіч'еск'е услов'я форм'уван'я проф'ес'іона'л'но'ї моб'ільно'ст'і буд'ущ'ого педагога: дис... канд. пед. наук; спец. 13.00.01 «Общ'іная педагогі'ка, істор'ія педагогі'ки, у'стор'ія педагогі'ки, у'образован'я» Іркутск, 2007. 199 с.
2. Іш'єн'ко А.Ю. Глобал'ні тенденції і проблем'и розв'ят'ку освіти: наслідк'и д'ля Україн'и [Електронн'ий ресурс]. URL: [http://www.niss.gov.ua/articles/1537/\(data_zvernennya:09.03.2018\)](http://www.niss.gov.ua/articles/1537/(data_zvernennya:09.03.2018)).
3. Сор'ок'ін П. Чел'овек. С'у'в'у'ль'яз'у'я. Обш'єст'во / под обш'єд. А.Ю. Сог'ом'оно'ва. М.: Пол'ит'из'дат, 1992. 543с.
4. Сор'ок'ін П.А. Соц'іал'ная моб'ільно'ст', єє форм'и у' ф'люкту'ац'ії / П. Сор'ок'ін. Соц'іологі'я : хрестомат'ія д'ля вузов. М.: Акад'ем. проєкт; Ек'атер'ін'бург: Дел'ов'ая кн'ига, 2002. С. 449-479.
5. С'уш'єн'це'ва Л.Л. Проф'ес'іјна моб'ільно'ст'ь як' с'уч'асна педагогіч'на проблема [Електронн'ий ресурс]. URL: <http://www.info-library.com.ua/libs/stattya/192-profesijna-mobilnist-jak-suchasna-pedagogichna-problema.htm> (data_zvernennya 18.02.2016).

Diachok N.V.,

Teacher of theory and history of education department Kiev Boris Grinchenko University,
ORCID id 0000-0003-1355-6801, n.diachok@kubg.edu.ua

Ukraine, Kyiv

FOREIGN LANGUAGE TEACHER'S MOBILITY AS NECESSITY IN PROFESSIONAL EDUCATION

In this article is considered the problem of the future languages teachers' mobility forming during their professional education. The results of recent researches and publications on the investigated phenomenon are analyzed and summarized. The purpose of this article is to characterize the role of professional mobility in the professional training of foreign language teachers. On the basis of generalization of information, the author identifies components of professional mobility, such as: personal, activity, cognitive and communication. Taking into account the structure of the investigated phenomenon, the criteria for diagnosing the components were identified: inductive, procedural and cognitive-communication. The results of experimental research on the basis of conducted questionnaires and statistical data processing are presented. Conclusion is made: professional mobility is a necessary quality of the future language teacher, which is formed in the process of professional education.

Key words: mobility, professional mobility, horizontal mobility, vertical mobility, vocational education.